

Bruksela, dnia 19.12.2025 r.
COM(2025) 792 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
ÓSMIE SPRAWOZDANIE W RAMACH MECHANIZMU ZAWIESZAJĄCEGO
ZWOLNIENIE Z OBOWIĄZKU WIZOWEGO

{SWD(2025) 429 final}

Ósme sprawozdanie w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego

Podstawę ósmego sprawozdania w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego stanowi art. 8 rozporządzenia (UE) 2018/1806 („rozporządzenie wizowe”). Zgodnie z art. 8 ust. 4 rozporządzenia Komisja ma obowiązek zapewnienia monitorowania ciągłości spełniania warunków zwolnienia z obowiązku wizowego przez państwa, których obywatele uzyskali bezwizowy dostęp do UE po pomyślnym zakończeniu dialogu w sprawie liberalizacji reżimu wizowego. Niniejsze sprawozdanie dotyczy roku 2024, a także obejmuje najważniejsze wydarzenia z 2025 r. Towarzyszy mu dokument roboczy służb Komisji, w którym szczegółowo omówiono wszystkie aspekty istotne dla państw i regionów objętych niniejszym sprawozdaniem.

Liberalizacja reżimu wizowego jest ważnym elementem unijnego zestawu narzędzi służących prowadzeniu współpracy z państwami trzecimi w dziedzinie migracji, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Ułatwia ona mobilność i kontakty międzyludzkie. Może zachęcać do podróżowania i pobudzać rozwój sektora turystycznego oraz wzmocnić więzi biznesowe, społeczne i kulturowe między obywatelami UE a obywatelami państw trzecich korzystających z tego udogodnienia. Może również wspierać stosunki dyplomatyczne i współpracę międzynarodową. Jednocześnie monitorowanie przez Komisję unijnych systemów bezwizowych wykazało, że ruch bezwizowy może być również źródłem poważnych wyzwań w zakresie migracji i bezpieczeństwa, którymi należy się zająć.

Sprawozdanie obejmuje partnerów z Bałkanów Zachodnich i kraje Partnerstwa Wschodniego, a także inne regiony nieznajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie UE (wschodnie Karaiby i Amerykę Łacińską), koncentrując się na krajach zwolnionych z obowiązku wizowego, w których zidentyfikowano konkretne kwestie związane z migracją lub bezpieczeństwem mogące stanowić przedmiot oceny w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego.

Niniejsze sprawozdanie koncentruje się na dostosowaniu polityki wizowej, migracji, zarządzaniu granicami i readmisji, kwestiach bezpieczeństwa i kwestiach związanych z obywatelstwem. W sprawozdaniu tym przedstawiono główne ustalenia, uporządkowane według kluczowych zagadnień, natomiast zalecenia dotyczące poszczególnych krajów przedstawiono w załączniku.

Dostosowanie polityki wizowej

W związku z bliską odległością geograficzną partnerów z Bałkanów Zachodnich i krajów Partnerstwa Wschodniego od terytorium państw członkowskich UE dostosowanie ich polityki wizowej do polityki wizowej UE nabiera kluczowego znaczenia. Niewystarczające dostosowanie, zarówno w odniesieniu do wykazu państw objętych obowiązkiem wizowym, jak i procedur wydawania wiz, może prowadzić do wzrostu ryzyka migracji nieuregulowanej i zagrożenia dla bezpieczeństwa UE.

Niewystarczające dostosowanie polityki wizowej ułatwia obywatelom państw trzecich podlegających obowiązkowi wizowemu UE – z których część stwarza wysokie ryzyko migracyjne – dotarcie na Bałkany Zachodnie bez wizy (w niektórych przypadkach z wykorzystaniem sfałszowanych dokumentów podróży), a następnie nielegalny wjazd drogą lądową do strefy Schengen, gdzie osoby te mogą składać wnioski o udzielenie azylu. Podobnie obywatele państw

trzecich, którzy wjechali na terytorium Bałkanów Zachodnich na podstawie ważnych wiz, w niektórych przypadkach nielegalnie przekraczają granice zewnętrzne Unii i składają wnioski o udzielenie azylu, co budzi poważne obawy co do adekwatności procedur wizowych u niektórych partnerów z Bałkanów Zachodnich.

Macedonia Północna jest jedynym partnerem z Bałkanów Zachodnich, który niemal całkowicie dostosował się do unijnego wykazu państw objętych obowiązkiem wizowym – pozostaje już tylko jedna rozbieżność. W latach 2024 i 2025 Serbia, Albania, Kosowo* i Czarnogóra poczyniły postępy w zakresie dalszego dostosowania do unijnego wykazu państw objętych obowiązkiem wizowym.

Serbia i Albania wypełniły swoje zobowiązania podjęte w ramach programu reform¹. W 2024 r. Serbia zmniejszyła liczbę umów o ruchu bezwizowym z państwami podlegającymi obowiązkowi wizowemu UE z 16 do 12. Albania zmniejszyła liczbę stałych umów o ruchu bezwizowym z 8 do 6 oraz liczbę sezonowych zwolnień z obowiązku wizowego z 6 do 5 w latach 2024 i 2025.

Politykę wizową Kosowa zaczęto monitorować dopiero w 2024 r., gdy jego obywatele uzyskali bezwizowy dostęp do UE. Kosowo posiadało wówczas umowy o ruchu bezwizowym z 19 państwami podlegającymi obowiązkowi wizowemu UE. Od tego czasu liczba ta uległa zmniejszeniu do 17.

Po odnotowanym na początku 2025 r. regresie Czarnogóra zniosła umowy o ruchu bezwizowym z 5 państwami i zmniejszyła liczbę sezonowych zwolnień z obowiązku wizowego z 4 do 1. W rezultacie łączna liczba rozbieżności między polityką wizową Czarnogóry a polityką wizową UE zmniejszyła się z 15 do 9.

W 2025 r. Bośnia i Hercegowina wykonała krok wstecz w stosunku do uprzednio poczynionych postępów. Bośnia i Hercegowina utrzymała 7 stałych umów o ruchu bezwizowym², ale zwiększyła liczbę sezonowych zwolnień z obowiązku wizowego z 1 do 3. W rezultacie liczba rozbieżności między polityką wizową tego kraju a polityką wizową UE wzrosła z 8 w 2024 r. do 10 obecnie.

W przypadku krajów Partnerstwa Wschodniego nie odnotowano rzeczywistych postępów. Liczba umów o ruchu bezwizowym zawartych przez Mołdawię i Ukrainę z państwami podlegającymi

* Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244/1999 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

- 1 SWD(2024) 243 final – Decyzja wykonawcza Komisji zatwierdzająca program reform i wieloletni program prac w ramach Instrumentu Wsparcia Reform i Wzrostu Gospodarczego na Bałkanach Zachodnich – Kosowo.
- 2 Po wprowadzeniu przez Bośnię i Hercegowinę obowiązku wizowego dla Omanu w marcu 2024 r. liczba ta spadła do sześciu, ale po usunięciu Vanuatu z unijnego wykazu ruchu bezwizowego w grudniu 2024 r. ponownie wzrosła do siedmiu.

obowiązkowi wizowemu UE nie zmieniła się od końca 2024 r.³ – jest to odpowiednio 11 i 15 umów.

Gruzja posiada obecnie 26 umów o ruchu bezwizowym z państwami, które podlegają obowiązkowi wizowemu UE, i od 2022 r. nie podjęła żadnych działań w kierunku dalszego dostosowania przepisów. Wręcz przeciwnie, w 2024 r. Gruzja wykonała krok wstecz, przyznając bezwizowy wjazd obywatelom Chin. Gruzja nadal stosuje politykę wizową, która znacznie odbiega od dorobku prawnego UE, w szczególności poprzez zezwalanie na wjazd obywatelom 17 krajów, którzy są objęci obowiązkiem wizowym zarówno w UE, jak i w Gruzji, wyłącznie na podstawie wizy lub zezwolenia na pobyt wydanych przez jedno z państw Rady Współpracy Państw Zatoki (RWPZ).

Sąsiadujące kraje partnerskie zwolnione z obowiązku wizowego muszą pilnie poczynić znaczne postępy w dostosowywaniu swoich wykazów obywateli państw zwolnionych z obowiązku wizowego do unijnych wykazów, a także w dostosowywaniu swoich procedur wizowych do norm Schengen. Dostosowanie to obejmuje wprowadzenie systematycznego gromadzenia danych biometrycznych, takich jak cyfrowe zdjęcie i odciski palców, w ramach procesu składania wniosków wizowych. Należy zaprzestać stosowania praktyk niezgodnych z dorobkiem prawnym UE, takich jak przyznawanie sezonowych zwolnień z obowiązku wizowego i zezwalanie na bezwizowy wjazd na podstawie wizy lub zezwolenia na pobyt wydanych przez państwo trzecie.

W oczekiwaniu na pełne dostosowanie przepisów minimalnym środkiem tymczasowym, jakiego oczekuje się od sąsiadujących krajów partnerskich objętych ruchem bezwizowym, byłaby bardziej rygorystyczna kontrola przesiewowa obywateli państw trzecich przybywających bez wiz, w szczególności z krajów stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa lub ryzyko migracji nieuregulowanej.

Migracja, zarządzanie granicami i readmisja

Głównym wyzwaniem w tej dziedzinie pozostają utrzymujące się nielegalne przepływy migracyjne do UE przez Bałkany Zachodnie, chociaż ich skala znacznie się zmniejszyła od 2023 r. Jest to efekt wspólnych wysiłków UE, jej państw członkowskich i odpowiednich agencji UE oraz partnerów z Bałkanów Zachodnich, zwłaszcza w ramach *planu działania UE na rzecz Bałkanów Zachodnich*⁴ przedstawionego przez Komisję w grudniu 2022 r. Główna trasa „szlaku zachodniobałkańskiego” prowadzi przez Serbię oraz Bośnię i Hercegowinę; w mniejszym stopniu funkcję państw tranzytu pełnią również Albania i Macedonia Północna. W latach 2024 i 2025 długa i trudna do kontrolowania granica między Bośnią i Hercegowiną a Chorwacją stała się głównym punktem wjazdu migrantów o nieuregulowanym statusie podróżujących przez Bałkany Zachodnie do UE.

Partnerzy z Bałkanów Zachodnich będą musieli zwiększyć wysiłki na rzecz zwalczania handlu ludźmi i dalszego ograniczenia liczby przemycających migrantów o nieuregulowanym statusie. Na Bałkanach Zachodnich wzrósł również poziom przemocy związanej z handlem migrantami. W

3 Mołdawia unieważniła jedną umowę o ruchu bezwizowym w 2025 r., ale ponieważ Vanuatu zostało objęte obowiązkiem wizowym w UE, liczba rozbieżności dla tego kraju nie uległa zmianie.

4 [Plan działania UE na rzecz Bałkanów Zachodnich – migracja i sprawy wewnętrzne.](#)

Serbii siatki zajmujące się przemytem migrantów działają coraz intensywniej i coraz bardziej brutalnie, przy czym niektóre grupy częściowo składają się obecnie z obywateli tych samych krajów pochodzenia, z których wywodzą się migranci o nieuregulowanym statusie. Należy jeszcze bardziej zintensyfikować wysiłki na rzecz wzmocnienia polityki w zakresie zwalczania handlu ludźmi i zdolności operacyjnych w tych obszarach.

Znaczny napływ obywateli Indii oraz, w mniejszym stopniu, obywateli innych krajów Azji i Bliskiego Wschodu do Gruzji budzi obawy co do możliwości występowania nieuregulowanej migracji do UE zarówno drogą lądową, jak i morską.

Wszyscy partnerzy objęci przeglądem utrzymują regularną współpracę z Europejską Agencją Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex), w tym Bośnia i Hercegowina, która w 2025 r. podpisała z UE umowę o statusie⁵. Większość z nich współpracuje również z Agencją Unii Europejskiej ds. Azylu (EUAA). Stałe wsparcie ze strony UE i jej państw członkowskich poprzez dostarczanie sprzętu, prowadzenie szkoleń, wymianę najlepszych praktyk oraz wspólne patrole graniczne przyniosło wymierne rezultaty operacyjne.

Współpracę państw członkowskich UE i wszystkich partnerów objętych przeglądem w zakresie readmisji ogólnie oceniono jako bardzo dobrą i nie zgłoszono żadnych poważnych problemów. Zaobserwowano jednak pewne problemy związane z readmisją. Opóźnienia w rozpatrywaniu wniosków o readmisję z Bośni i Hercegowiny oraz Kosowa wynikały głównie z braku współpracy ze strony osób powracających lub utrudnianie przez nie działań w tym zakresie, natomiast w przypadku Ukrainy były one spowodowane trwającą wojną.

Drobne problemy zgłoszono w odniesieniu do współpracy z Kosowem, gdzie odnotowano kilka przypadków odmowy przyjęcia dokumentów podróży UE, oraz z Mołdawią, która w niektórych przypadkach odmówiła przyjęcia obywateli państw trzecich przejeżdżających przez jej terytorium.

W przypadku Serbii nadal istnieją obawy dotyczące stosowanej tam praktyki polegającej na uzależnianiu wydania dokumentów do celu powrotu od uprzedniego przedłożenia planu lotu. Kolejną kwestią, która od dawna budzi poważne obawy – pomimo umowy o readmisji między UE a Serbią – jest ograniczona współpraca Serbii w zakresie readmisji obywateli państw trzecich, którzy przejechali przez jej terytorium, w tym w przypadkach, gdy istnieją wiarygodne dowody świadczące o odbytym przejeździe, takie jak dokumenty tożsamości wydane przez władze serbskie osobom ubiegającym się o azyl.

Od wszystkich tych partnerów oczekuje się niezwłocznego zaradzenia problemom, które wciąż pozostają do rozwiązania, zidentyfikowanym przez państwa członkowskie UE w odniesieniu do realizacji zobowiązań dotyczących readmisji.

W przypadku Mołdawii i Ukrainy współpraca z Fronteksem w zakresie zarządzania granicami w latach 2024 i 2025 pozostawała na zadowalającym poziomie.

Bezzasadne wnioski o udzielenie azylu

⁵ [Umowa o statusie z Bośnią i Hercegowiną – migracja i sprawy wewnętrzne.](#)

Bezzasadne wnioski o udzielenie azylu składane przez obywateli pochodzących ze zwolnionych z obowiązku wizowego krajów partnerskich nadal stanowią poważne wyzwanie dla niektórych państw członkowskich UE. Wnioski te stanowią nieproporcjonalne obciążenie dla krajowych systemów azylowych, choć zwykle pozytywnie rozpatrywany jest bardzo niski odsetek takich wniosków⁶. Między 2015 r. a pierwszym kwartałem 2025 r. 18 % wniosków o udzielenie azylu w UE złożyli obywatele korzystający z bezwizowego dostępu do UE.

Liczba wniosków o udzielenie azylu złożonych przez tę kategorię osób w sąsiedztwie UE zasadniczo spadła; w 2024 r. znacznie wzrosła jednak liczba wniosków z Kosowa oraz, w szczególności, z Ukrainy (odpowiednio 6 785 i 28 350). W przypadku Albanii (7 140), Gruzji (14 530), Mołdawii (5 945), Macedonii Północnej (3 435) i Serbii (3 270) liczba wniosków znacznie spadła w 2024 r. w porównaniu z 2023 r., ale nadal pozostawała na dość wysokim poziomie.

Partnerzy w bezpośrednim sąsiedztwie UE podjęli działania w celu zmniejszenia skali tego problemu. Kilka rządów, w tym w Albanii, Gruzji i Kosowie, sponsoruje kampanie informacyjne mające na celu szerzenie wiedzy w społeczeństwie na temat praw i obowiązków związanych z ruchem bezwizowym do UE. Do innych środków należą wprowadzenie odprawy granicznej przy wyjeździe obywateli podróżujących do strefy Schengen (Albania i Gruzja) w celu sprawdzenia, czy spełniają oni warunki wjazdu do strefy Schengen, oraz rozmieszczenie funkcjonariuszy Fronteksu na międzynarodowych lotniskach (Gruzja). Inicjatywy te okazały się skuteczne i należy je utrzymać oraz objąć ich zakresem również innych partnerów.

Jak wskazano w siódmym sprawozdaniu w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego, liczba wniosków o udzielenie azylu składanych w UE przez obywateli państw Ameryki Łacińskiej korzystających z bezwizowego dostępu nadal stanowi znaczne obciążenie dla systemów azylowych państw członkowskich. Między 2015 r. a pierwszym kwartałem 2025 r. wnioski obywateli państw Ameryki Łacińskiej zwolnionych z obowiązku wizowego stanowiły ponad połowę wszystkich wniosków o udzielenie azylu złożonych w tym okresie przez obywateli państw trzecich zwolnionych z obowiązku wizowego. W 2024 r. liczba wniosków z Wenezueli wyniosła 74 015, co świadczy o kontynuacji stałej tendencji wzrostowej; liczba wniosków z Peru również wzrosła do 27 260. Liczba wniosków z Kolumbii spadła, ale pod względem ich bezwzględnej liczby wnioski te nadal stanowią powód do niepokoju (51 615). Liczba wniosków z Hondurasu (2 380), Nikaragui (2 475) i Salwadoru (2 575) również spadła, ale wciąż utrzymała się na znaczącym poziomie.

Aby zapewnić zrównoważony charakter zwolnień z obowiązku wizowego, ruch bezwizowy musi pozostać ściśle ograniczony do pobytów krótkoterminowych i nie należy go nadużywać do składania wniosków o udzielenie azylu w UE. W tym kontekście Komisja i ESDZ będą nadal współpracować z najistotniejszymi państwami, aby zapobiegać nadużywaniu ruchu bezwizowego.

Kwestie związane z porządkiem publicznym i bezpieczeństwem, w tym walka z korupcją i bezpieczeństwo dokumentów

⁶ Z wyjątkiem Ukrainy.

Wszystkie państwa objęte przeglądem utrzymywały ścisłą współpracę z Europolem i Eurojustem. Partnerzy z Bałkanów Zachodnich nadal aktywnie wdrażali wspólny plan działania dla Bałkanów Zachodnich w zakresie zwalczania terroryzmu i 30 października 2025 r. podpisali nowy wspólny plan działania w tej dziedzinie⁷

W 2024 r. wszyscy partnerzy z Bałkanów Zachodnich kontynuowali współpracę z Europolem i państwami członkowskimi, co przyniosło istotne wyniki operacyjne pod względem zwalczania poważnych przestępstw transgranicznych, w tym cyberataków, przemytu migrantów oraz handlu narkotykami i bronią palną przez zorganizowane grupy przestępcze. Wszyscy partnerzy z Bałkanów Zachodnich osiągnęli konkretne i znaczące wyniki w rozbijaniu licznych grup przestępczych.

Pomimo trwającej wojny Ukraina kontynuuje intensywną współpracę z Europolem w działaniach na rzecz zwalczania terroryzmu, a także w walce z przestępczością finansową, cyberprzestępczością, nielegalnym handlem bronią palną, materiałami wybuchowymi, materiałami CBRJ⁸ oraz handlem ludźmi.

Niektóre państwa członkowskie zasygnalizowały powstanie szlaków nielegalnego handlu bronią palną z szeroko rozumianego Bliskiego Wschodu przez Mołdawię do UE.

W Gruzji nadal utrzymują się obawy dotyczące bezpieczeństwa ze względu na wpływy rosyjskie, zwłaszcza w świetle szybkiego wzrostu liczebności rosyjskiej diaspory mieszkającej w tym kraju. Od początku wojny napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie do Gruzji wyemigrowało około 160 000 rosyjskich obywateli. Rosną obawy co do możliwości wykorzystywania obecności Rosjan w Gruzji do prowadzenia zagranicznych działań w zakresie wywierania wpływu.

Walka z korupcją była kluczowym punktem odniesienia zaakceptowanym przez wszystkich partnerów zwolnionych z obowiązku wizowego w bezpośrednim sąsiedztwie UE podczas dialogów w sprawie liberalizacji reżimu wizowego. Stałe spełnianie tego kryterium odniesienia pozostaje warunkiem wstępnym utrzymania ruchu bezwizowego. Większość państw objętych przeglądem wywiązywała się z tego wymogu, m.in. poprzez wdrożenie środków mających na celu rozwiązanie kwestii poruszonych w poprzednich sprawozdaniach w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego. Niemniej jednak Gruzja nie tylko nie podjęła odpowiednich działań następczych w związku z zaleceniami dotyczącymi zwalczania korupcji zawartymi w siódmym sprawozdaniu w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego, ale także wykonała krok wstecz, ponieważ wycofała się z niektórych reform dokonanych uprzednio w tej dziedzinie.

Jeżeli chodzi o bezpieczeństwo dokumentów, wszyscy partnerzy objęci przeglądem, z wyjątkiem Ukrainy, całkowicie wycofali paszporty niebiometryczne. Ostatnie ukraińskie paszporty niebiometryczne zostały wydane w 2016 r. i tracą ważność w 2026 r.; liczba paszportów nadal pozostających w obiegu jest znikoma. Niemniej jednak państwa członkowskie zgłosiły przypadki wykorzystywania przez obywateli Albanii, Kosowa i Ukrainy fałszywych lub podrobionych

⁷ [Wspólny plan działania na rzecz zapobiegania terroryzmowi i brutalnemu ekstremizmowi na Bałkanach Zachodnich oraz zwalczania tych zjawisk – migracja i sprawy wewnętrzne.](#)

⁸ Chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe (CBRJ).

dokumentów w celu nielegalnego wjazdu do UE lub pobytu na jej terytorium, przy czym niektóre z tych dokumentów zostały uzyskane w wyniku praktyk korupcyjnych.

W Gruzji, Kosowie, Serbii i Ukrainie możliwość zmiany imienia i nazwiska oraz uzyskania nowych dokumentów tożsamości, niekiedy wielokrotnie, wciąż stanowi problem, ponieważ może służyć unikaniu wpisów w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS) i obchodzeniu unijnych zakazów powrotu lub wjazdu. Partnerzy zewnętrzni powinni wyeliminować tę lukę we współpracy z UE.

W Ukrainie praktyki posiadania więcej niż jednego ważnego paszportu biometrycznego oraz wprowadzania ręcznie zmian w dokumentach podróży (takich jak przedłużenie terminu ważności) budzą poważne obawy co do integralności i wiarygodności dokumentów.

W Bośni i Hercegowinie oraz w Serbii zorganizowane grupy przestępcze według doniesień zajmują się produkcją i dystrybucją sfałszowanych dokumentów tożsamości, w tym paszportów i praw jazdy różnych państw członkowskich UE. Szczególnie w Serbii fałszerstwa te stanowią wysoce niepokojące zjawisko ze względu na ich skalę i stopień zaawansowania, ponieważ nowoczesne systemy weryfikacji dokumentów nie zawsze są w stanie wykryć wysokiej jakości podrobione paszporty elektroniczne.

Kwestie związane z obywatelstwem, w tym programy obywatelstwa dla inwestorów

Państwa zwolnione z obowiązku wizowego, które prowadzą programy obywatelstwa dla inwestorów, stwarzają tym samym zagrożenia dla bezpieczeństwa, ponieważ mogą umożliwiać obywatelom państw trzecich, którzy w przeciwnym razie podlegaliby obowiązkowi wizowemu, obejście standardowych kontroli bezpieczeństwa i uzyskanie dostępu do strefy Schengen poprzez nabycie obywatelstwa.

Programy te wiążą się z poważnym ryzykiem pod względem migracji nieuregulowanej, zagrożeń dla bezpieczeństwa oraz możliwości uchylania się od opodatkowania. Zagrożenia te są szczególnie dotkliwe, gdy łączą się z: (i) niewystarczającą weryfikacją i brakiem należytej staranności; (ii) brakiem rzeczywistego związku między wnioskodawcami a państwem przyznającym obywatelstwo; oraz (iii) możliwością zmiany imienia i nazwiska w trakcie procesu lub po jego zakończeniu.

W związku z tym w ramach zmienionego mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego funkcjonowanie takich programów stanowi samo w sobie podstawę do zawieszenia statusu bezwizowego państw trzecich.

Wśród państw sąsiadujących programy takie nadal funkcjonują w Macedonii Północnej, gdzie przepisy krajowe umożliwiają przyznawanie obywatelstwa bez konieczności spełnienia wymogu uprzedniego pobytu osobom, z którymi wiążą się „szczególne względy ekonomiczne” dla kraju. Liczba przypadków przyznania obywatelstwa na podstawie tego przepisu pozostaje jednak marginalna (jeden przypadek w 2023 r. i dwa przypadki w 2024 r.).

Czarnogóra formalnie zakończyła swój program 31 grudnia 2022 r. Niemniej jednak władze nadal rozpatrują wnioski o obywatelstwo złożone przed zamknięciem programu. W 2024 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Czarnogóry wydało 1 282 decyzje przyznające obywatelstwo

tego kraju wnioskodawcom i członkom ich rodzin. Według danych z kwietnia 2025 r. nadal trwało rozpatrywanie 29 pozostałych wniosków.

Chociaż Serbia nie prowadzi takiego programu *sensu stricto*, jeden z przepisów zawartych w jej ustawie o obywatelstwie zezwala na przyznawanie obywatelstwa „w interesie Republiki Serbii”. Przepis ten umożliwia nadanie obywatelstwa bez konieczności spełnienia wymogu uprzedniego pobytu i obowiązku zrzeczenia się dotychczasowego obywatelstwa przez wnioskodawcę. Od 2022 r. na podstawie tego przepisu obywatelstwo serbskie uzyskało ponad 200 rosyjskich obywateli, przy czym w kilku przypadkach wzbudziło to obawy po stronie UE ze względu na charakterystykę osób, które nabyły obywatelstwo.

Podobne obawy istnieją w odniesieniu do Gruzji. Chociaż przypadków takich jest bardzo niewiele w porównaniu z normalną ścieżką nabywania obywatelstwa, obywatele Rosji mogą wykorzystywać uproszczone procedury naturalizacji do uzyskania obywatelstwa. Zarówno przypadki odnotowane w Serbii, jak i w Gruzji wymagają dalszej analizy w celu ustalenia, czy praktyki te stanowią nadużycie. Jak wskazano w pakiecie rozszerzeniowym Komisji z 2025 r., zgodność z prawem UE wymaga, aby kraje kandydujące zniosły istniejące programy obywatelstwa dla inwestorów i uchylły ich podstawę prawną⁹.

We wschodnich Karaibach programy obywatelstwa dla inwestorów funkcjonują od wielu lat w pięciu państwach – Antigui i Barbudzie, Dominice, Grenadzie, Saint Kitts i Nevis oraz Saint Lucia. Programy te stanowią stałe, istotne wyzwanie o znacznie większej skali. Szacuje się, że w ramach programów realizowanych przez te kraje wydano około 107 000 paszportów. Liczba wniosków pozostaje wysoka – w 2023 r. było ich 13 113, a w 2024 r. – 10 573. Wnioski są rozpatrywane w krótkim czasie, a liczba odrzuconych wniosków jest bardzo niska – na przykład w 2024 r. odsetek odrzuconych wniosków wyniósł 1,7 % w Antigui i Barbudzie, 5,3 % w Saint Lucia i 6,5 % w Dominice – budzi to obawy co do adekwatności procedur bezpieczeństwa i należytej staranności.

W odpowiedzi na obawy wyrażone przez UE pięć państw wschodniokaraibskich¹⁰ podjęło pewne działania, takie jak między innymi ujednoczenie minimalnego progu inwestycji na poziomie 200 000 USD, wzmocnienie kontroli bezpieczeństwa oraz ustanowienie wspólnych norm dotyczących wymiany informacji i przejrzystości. Sytuacja nadal budzi jednak poważne obawy.

Prowadzenie programów obywatelstwa dla inwestorów przez państwa zwolnione z obowiązku wizowego wiąże się z istotnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa strefy Schengen i będzie

⁹ Zob. wyrok z dnia 29 kwietnia 2025 r., Komisja/Malta (Citoyenneté par investissement), C-181/23, ECLI:EU:C:2025:283. W dniu 29 kwietnia 2025 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, że państwo członkowskie narusza art. 20 TFUE i zasadę lojalnej współpracy ustanowioną w art. 4 ust. 3 TUE, gdy ustanawia i wdraża program nadania obywatelstwa oparty na procedurze transakcyjnej między tym państwem członkowskim a osobami składającymi wniosek w ramach tego programu, w wyniku której obywatelstwo tego państwa członkowskiego, a tym samym status obywatela Unii, przyznaje się zasadniczo w zamian za wcześniej określone płatności lub inwestycje.

¹⁰ Podobne obawy wyraziły Stany Zjednoczone, Zjednoczone Królestwo i Kanada. Wprowadzone środki mają również stanowić odpowiedź na żądania USA. Obywatele tych państw są obecnie objęci obowiązkiem wizowym w przypadku podróży do Stanów Zjednoczonych. [Program znoszenia wiz | Bezpieczeństwo wewnętrzne.](#)

przedmiotem dalszej analizy w ramach zmienionego mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego.

Nieprzestrzeganie innych kluczowych kryteriów przez Gruzję

Poszanowanie praw podstawowych stanowi jedno z kluczowych kryteriów, do których spełnienia Gruzja zobowiązała się podczas dialogu w sprawie liberalizacji reżimu wizowego. Stałe spełnianie tego kryterium odniesienia pozostaje podstawowym warunkiem utrzymania prawa do ruchu bezwizowego.

W siódmym sprawozdaniu w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego z 6 grudnia 2024 r. Komisja oceniła, że Gruzja nie wywiązała się z tego zobowiązania, w szczególności z powodu przyjęcia „ustawy o przejrzystości wpływów zagranicznych” w maju 2024 r. oraz pakietu legislacyjnego dotyczącego „wartości rodzinnych i ochrony małoletnich” we wrześniu 2024 r. Uznano, że obie te inicjatywy naruszają podstawowe prawa i wolności, w szczególności wolność zrzeszania się i zgromadzeń oraz wolność wypowiedzi, a także prawo do prywatności, ponieważ pierwsza z nich może być wykorzystywana przeciwko społeczeństwu obywatelskiemu i do uciszania partii opozycyjnych, a druga nakłada dyskryminujące ograniczenia na edukację, a także debaty publiczne i zgromadzenia, co stanowi naruszenie zasady niedyskryminacji. W związku z tym Komisja wydała szczegółowe zalecenia, w których wezwała Gruzję do:

- zapewnienia i utrzymania ochrony praw podstawowych wszystkich obywateli, w tym wolności zrzeszania się, zgromadzeń i wypowiedzi, prawa do prywatności, prawa do udziału w sprawach publicznych i zakazu dyskryminacji;
- unikania i uchylania wszelkich przepisów, które ograniczają prawa podstawowe i wolności, są sprzeczne z zasadą niedyskryminacji lub naruszają odpowiednie normy europejskie i międzynarodowe. W szczególności wezwano do uchylecia „ustawy o przejrzystości wpływów zagranicznych” i pakietu legislacyjnego dotyczącego „wartości rodzinnych i ochrony małoletnich” oraz zmiany krajowej strategii i planu działania w zakresie praw człowieka w celu zapewnienia pełnej ochrony praw osób LGBTIQ.

Od tego czasu Gruzja nie wdrożyła tych zaleceń, a zamiast tego wykonała krok wstecz w kluczowych obszarach sprawowania rządów i praw podstawowych. Zmiany legislacyjne, w tym „ustawa o rejestracji zagranicznych agentów” oraz zmiany w „ustawie o dotacjach”, „ustawie organicznej o stowarzyszeniach politycznych zrzeszających obywateli”, „kodeksie wykroczeń administracyjnych” oraz „ustawie o radiofonii i telewizji”, łącznie skutkują ograniczeniem przestrzeni obywatelskiej i głosów sprzeciwu, w tym ze strony protestujących, przedstawicieli opozycji, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i niezależnych mediów. Zmiany te wpłynęły w szczególności na stowarzyszenia społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka, mnożąc różne przeszkody utrudniające im działalność, a w konsekwencji ograniczając ich zdolność do funkcjonowania.

14 lipca 2025 r. Komisja Europejska w piśmie skierowanym do władz Gruzji przypomniała o wymogu ciągłego spełniania kryteriów liberalizacji reżimu wizowego i zwróciła się o aktualne informacje na temat wdrażania zaleceń zawartych w siódmym sprawozdaniu w ramach

mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego. W swojej odpowiedzi Gruzja nie przekazała informacji o żadnych znaczących postępach w realizacji zaleceń dotyczących praw podstawowych, zawartych w siódmym sprawozdaniu w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego. W związku z tym Gruzja nadal narusza kryteria odniesienia, na których opiera się ruch bezwizowy przyznany przez UE. W świetle tych wydarzeń należy rozważyć wprowadzenie odpowiednich środków w ramach zmienionego mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego.

Wnioski

Chociaż większość partnerów w sąsiedztwie UE podjęła działania w celu realizacji zaleceń wydanych w poprzednich sprawozdaniach w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego, **wciąż istnieją poważne wyzwania**.

Najpoważniejszy jest przypadek Gruzji, która naruszyła wiele zobowiązań podjętych podczas dialogu w sprawie liberalizacji reżimu wizowego, nie wdrożyła niemal żadnego z zaleceń zawartych w siódmym sprawozdaniu w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego i pomimo ponawianych w ostatnich latach wniosków o poczynienie postępów w dostosowywaniu polityki wizowej i zapobieganiu korupcji w latach 2024–2025 wykonała kolejny krok wstecz, w tym w odniesieniu do ochrony podstawowych praw i wolności.

W przypadku pozostałych partnerów **w regionie Bałkanów Zachodnich i Partnerstwa Wschodniego** konieczne jest dalsze dostosowywanie polityki wizowej, zarówno poprzez harmonizację wykazów państw trzecich objętych obowiązkiem wizowym, jak i poprzez zapewnienie pełnej zgodności procedur rozpatrywania wniosków wizowych i wydawania wiz zgodnie z normami Schengen. Do czasu osiągnięcia pełnej zgodności partnerzy z Bałkanów Zachodnich powinni pilnie wzmocnić kontrolę przesiewową obywateli państw trzecich przybywających do ich krajów bez wiz, którzy stwarzają ryzyko migracji nieuregulowanej lub zagrożenie dla bezpieczeństwa UE.

Zapobieganie składaniu bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu powinno w dalszym ciągu stanowić priorytet wszystkich partnerów zwolnionych z obowiązku wizowego, w szczególności Albanii, Gruzji, Kosowa i Mołdawii. Bośnia i Hercegowina powinna zintensyfikować wysiłki na rzecz wzmocnienia zarządzania granicami, przy czym należy w dalszym ciągu monitorować **praktyki w zakresie przyznawania obywatelstwa stosowane przez Gruzję i Serbię**.

Poza bezpośrednim sąsiedztwem UE dalsze funkcjonowanie programów obywatelstwa dla inwestorów we wschodnich Karaibach stwarza **stałe, poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa**, które może stanowić podstawę do zawieszenia ruchu bezwizowego w ramach zmienionego mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego.

Szczegółowe zalecenia dla poszczególnych państw przedstawiono w załączniku I.

Komisja będzie nadal **ściśle monitorować realizację zobowiązań w zakresie liberalizacji reżimu wizowego** podczas dialogów politycznych na wysokim szczeblu, posiedzeń podkomitetów ds. sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa oraz w drodze regularnych sprawozdań rocznych w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego i pakietu rozszerzeniowego.

Załącznik I: zalecenia zawarte w ósmym sprawozdaniu w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego

Albania

Albania podjęła działania w celu wypełnienia większości poprzednich zaleceń Komisji. Konieczne są jednak dalsze postępy w następujących obszarach:

- a) *Dostosowanie polityki wizowej*: w pierwszej kolejności Albania musi w większym stopniu dostosować swoją politykę wizową do unijnego wykazu państw trzecich objętych obowiązkiem wizowym, ze szczególnym uwzględnieniem państw, których obywatele stwarzają ryzyko migracji nieuregulowanej lub zagrożenie dla bezpieczeństwa UE. Albania powinna również dostosować swoje procedury wizowe do norm Schengen, w szczególności poprzez wprowadzenie gromadzenia danych biometrycznych (w tym cyfrowego zdjęcia i odcisków palców) w ramach rozpatrywania wniosków wizowych. Do czasu osiągnięcia pełnej zgodności Albania powinna kontynuować kontrolę przesiewową obywateli państw trzecich zwolnionych z obowiązku wizowego oraz wzmocnić ją, zwłaszcza w przypadku obywateli państw stwarzających ryzyko migracji nieuregulowanej lub zagrożenie dla bezpieczeństwa UE.
- b) *Bezzasadne wnioski o udzielenie azylu*: Albania musi kontynuować i wzmocnić działania mające na celu zmniejszenie liczby bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu składanych przez jej obywateli w państwach członkowskich UE, ze szczególnym uwzględnieniem wniosków składanych przez małoletnich bez opieki.
- c) *Zapobieganie nielegalnym pobytom*: Albania musi utrzymać i zaostrzyć środki zapobiegające przekraczaniu okresu dozwolonego pobytu przez obywateli Albanii w strefie Schengen.
- d) *Nadzór nad wydawaniem wiz i zatrudnianiem pracowników*: Albania musi usprawnić proces kontroli przesiewowej wniosków wizowych składanych przez obywateli państw trzecich stwarzających ryzyko migracji nieuregulowanej lub zagrożenie dla bezpieczeństwa UE. Powinna również zaostrzyć warunki wydawania takich wiz, poprawić monitorowanie praktyk w zakresie zatrudniania pracowników i zwiększyć zdolności inspektoratów pracy.
- e) *Zwalczanie fałszywych dokumentów tożsamości*: Albania musi zintensyfikować wysiłki na rzecz wykrywania podrobionych dokumentów tożsamości pochodzących z Albanii oraz zapobiegania wykorzystywaniu takich dokumentów i ich pozostawaniu w obiegu.
- f) *Działania następcze w związku z programem obywatelstwa dla inwestorów*: powstrzymanie się od ustanowienia i wdrożenia programu obywatelstwa dla inwestorów i uchylenie podstawy prawnej takiego programu poprzez zmianę ustawy o obywatelstwie.

Bośnia i Hercegowina

Bośnia i Hercegowina podjęła pewne działania w celu wypełnienia poprzednich zaleceń Komisji. Należy jednak dołożyć dalszych starań w następujących obszarach priorytetowych:

- a) *Dostosowanie polityki wizowej*: Bośnia i Hercegowina musi w trybie pilnym w większym stopniu dostosować swoją politykę wizową do unijnego wykazu państw trzecich objętych obowiązkiem wizowym, ze szczególnym uwzględnieniem państw, których obywatele stwarzają ryzyko migracji nieuregulowanej lub zagrożenie dla bezpieczeństwa UE.
- b) *Kontrola wydawania wiz*: władze muszą usprawnić kontrolę przesiewową wniosków wizowych składanych przez obywateli państw trzecich z państw wysokiego ryzyka oraz zaostrzyć warunki wydawania wiz obywatelom tych państw.
- c) *Zarządzanie granicami – zalecenie 1*: Bośnia i Hercegowina musi zintensyfikować wysiłki na rzecz poprawy zarządzania granicami, ze szczególnym naciskiem na zwiększenie zdolności straży granicznej, rozwiązanie problemu nielegalnego przekraczania granic i przyspieszenie wdrażania umowy o statusie poprzez uruchomienie większej liczby wspólnych operacji na odcinkach granicy lądowej obciążonych wysokim ryzykiem.
- d) *Zarządzanie granicami – zalecenie 2*: do czasu pełnego dostosowania polityki wizowej należy kontynuować i wzmocnić kontrole przesiewowe prowadzone na granicy w odniesieniu do przyjeżdżających obywateli państw trzecich zwolnionych z obowiązku wizowego; zaleca się zwrócenie szczególnej uwagi na weryfikację autentyczności paszportów. Zdecydowanie zachęca się władze do aktywnej współpracy w tej kwestii z państwami trzecimi i liniami lotniczymi oraz do poczynienia postępów w tworzeniu systemów wymiany danych pasażerów (API/PNR).

Gruzja

14 lipca 2025 r. Komisja Europejska skierowała do władz Gruzji formalne pismo, w którym przypominała o obowiązku ciągłego spełniania kryteriów liberalizacji reżimu wizowego i zwróciła się o przekazanie szczegółowych informacji na temat realizacji zaleceń zawartych w siódmym sprawozdaniu w ramach mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego.

W swojej odpowiedzi Gruzja nie przekazała informacji na temat **żadnych znaczących postępów** w realizacji zaleceń Komisji. W odniesieniu do większości obszarów **nie poinformowano o podjęciu jakichkolwiek działań naprawczych**, a w kilku innych obszarach sytuacja uległa **dalszemu pogorszeniu**.

Szczególne zaniepokojenie budzi dalsze stosowanie aktów prawnych, w tym (i) „ustawy o przejrzystości wpływów zagranicznych”, (ii) „ustawy o wartościach rodzinnych i ochronie małoletnich”, (iii) „ustawy o rejestracji agentów zagranicznych” oraz (iv) zmian w „ustawie o dotacjach”, „ustawie o stowarzyszeniach politycznych obywateli”, „kodeksie wykroczeń administracyjnych”, „ustawie o radiofonii i telewizji” oraz „kodeksie karnym”, które **ograniczają podstawowe prawa i wolności** oraz są **sprzeczne z zobowiązaniami Gruzji podjętymi na szczeblu europejskim oraz innymi zobowiązaniami tego kraju na arenie międzynarodowej**. Zamiast podjąć działania naprawcze, władze Gruzji **otwarciem broniły tych środków**, powołując

się na suwerenność państwową i lekceważąc zobowiązania podjęte podczas dialogu w sprawie liberalizacji reżimu wizowego.

Komisja stwierdza zatem, że Gruzja **wykonała istotny krok wstecz** w zakresie kluczowych wskaźników dotyczących sprawowania rządów i praworządności, które stanowiły podstawę do przyznania ruchu bezwizowego. Podobnie sytuacja w Gruzji w dziedzinie dostosowania polityki wizowej i walki z korupcją również uległa pogorszeniu. Sytuacja ta **wyraźnie świadczy o regresie** w odniesieniu do zobowiązań podjętych w ramach procesu liberalizacji reżimu wizowego i **podważa wzajemne zaufanie**, na którym opiera się ruch bezwizowy.

Biorąc pod uwagę **systemowy i celowy charakter** wspomnianego regresu, Komisja rozważy odpowiednie środki w ramach zmienionego mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego. Zgodnie z nowymi przepisami, na pierwszym etapie zawieszenie wiz może dotyczyć posiadaczy paszportów dyplomatycznych, służbowych i urzędowych wydanych przez władze gruzińskie, którzy ponoszą główną odpowiedzialność za niepodjęcie działań w odpowiedzi na zalecenia Komisji. Nowe przepisy zapewniają jednolite stosowanie zawieszenia we wszystkich państwach członkowskich, ponieważ dwustronne zwolnienia z obowiązku wizowego dla posiadaczy paszportów dyplomatycznych, służbowych i urzędowych nie będą już możliwe po ponownym nałożeniu obowiązku wizowego na te grupy osób na szczeblu UE. Na drugim etapie zawieszenie może zostać rozszerzone na wszystkich obywateli, jeżeli władze gruzińskie nie zaradzą wskazanym problemom. Ostatecznie Gruzja może całkowicie utracić status bezwizowy i trafić do załącznika I do rozporządzenia wizowego (wykaz państw trzecich objętych obowiązkiem wizowym).

Od Gruzji wymaga się również natychmiastowego zaprzestania praktyki zezwalania na bezwizowy wjazd obywatelom 17 państw, którzy są objęci obowiązkiem wizowym zarówno w UE, jak i w Gruzji, na podstawie wizy lub zezwolenia na pobyt wydanych przez jedno z państw Rady Współpracy Państw Zatoki (RWPZ).

Kosowo

Ogólnie rzecz biorąc, Kosowo nadal spełnia wymogi liberalizacji reżimu wizowego. Konieczne są jednak dalsze starania w celu rozwiązania następujących nierozstrzygniętych kwestii:

- a) *Dostosowanie polityki wizowej*: Kosowo musi dostosować swój wykaz państw trzecich objętych obowiązkiem wizowym do unijnego wykazu. Do czasu osiągnięcia pełnej zgodności Kosowo powinno kontynuować i wzmocnić kontrolę przesiewową podróżnych zwolnionych z obowiązku wizowego, którzy mogą stwarzać ryzyko migracyjne lub stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa. Kosowo powinno również dostosować swoje procedury wizowe do norm Schengen, w szczególności poprzez wprowadzenie gromadzenia danych biometrycznych (w tym cyfrowego zdjęcia i odcisków palców) w ramach rozpatrywania wniosków wizowych.
- b) *Zapobieganie składaniu bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu*: Kosowo musi wzmocnić inicjatywy realizowane we współpracy z państwami członkowskimi UE w celu monitorowania i ograniczania liczby bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu składanych przez jego obywateli w UE. Powinno również utrzymać i dostosować trwającą

kampanię mającą na celu informowanie obywateli o ich prawach i obowiązkach wynikających z ruchu bezwizowego z UE.

- c) *Zwiększenie bezpieczeństwa dokumentów*: Kosowo musi wzmocnić środki zapobiegające wydawaniu dokumentów tożsamości i dokumentów podróży na podstawie fałszywych danych dotyczących tożsamości oraz poprawić wykrywanie sfałszowanych dokumentów. Powinno zapewnić współpracę z państwami członkowskimi w odniesieniu do osób, których dotyczą wpisy w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS), mogących ubiegać się o wydanie dokumentu podróży przy użyciu zmienionych danych osobowych. Należy kontynuować współpracę z Interpolem w zakresie utraconych i skradzionych dokumentów, a także w pełni wdrożyć nową ustawę i instrukcję administracyjną dotyczącą wydawania dowodów tożsamości w celu zwiększenia ogólnego bezpieczeństwa dokumentów.
- d) *Ochrona społeczności mniejszościowych*: Kosowo powinno poczynić dalsze wymierne postępy w zakresie ochrony praw społeczności mniejszościowych.

Mołdawia

Mołdawia podjęła działania w celu wypełnienia poprzednich zaleceń Komisji. Konieczne jest jednak poczynienie dalszych postępów, zwłaszcza w następujących obszarach:

- a) *Dostosowanie polityki wizowej*: Mołdawia musi dostosować swoją politykę wizową do unijnego wykazu państw objętych obowiązkiem wizowym, w szczególności w odniesieniu do państw, które stwarzają ryzyko migracji nieuregulowanej lub zagrożenie dla bezpieczeństwa UE. Do czasu osiągnięcia pełnej zgodności Mołdawia powinna kontynuować i wzmocnić rygorystyczną kontrolę przesiewową obywateli państw trzecich zwolnionych z obowiązku wizowego, zwłaszcza tych pochodzących z państw wysokiego ryzyka.
- b) *Bezzasadne wnioski o udzielenie azylu*: Mołdawia musi zintensyfikować wysiłki mające na celu rozwiązanie utrzymującego się problemu składania bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu przez obywateli Mołdawii w państwach członkowskich UE. Wysiłki te mogą obejmować ukierunkowane kampanie informacyjne dostosowane do odpowiedniej charakterystyki migrantów, a także wprowadzenie odpraw granicznych przy wyjeździe w celu poprawy śledzenia i odstraszenia.

Czarnogóra

Czarnogóra zastosowała się do niektórych wcześniejszych zaleceń Komisji, w szczególności poprzez usunięcie z wykazu państw zwolnionych z obowiązku wizowego tych, które są objęte obowiązkiem wizowym w UE, oraz poprzez dalsze monitorowanie pozostałych wniosków o przyznanie obywatelstwa. Należy jednak podjąć działania w następujących kwestiach:

- a) *Dostosowanie do unijnego wykazu wizowego*: Czarnogóra musi dostosować swoją politykę wizową do unijnego wykazu państw trzecich objętych obowiązkiem wizowym. **Czarnogóra nie może już przyznawać sezonowych zwolnień z obowiązku wizowego, w tym państwom, które usunięto z wykazu państw objętych stałym zwolnieniem**

z obowiązku wizowego. Czarnogóra powinna również dostosować swoje procedury wizowe do norm Schengen, w szczególności poprzez wprowadzenie gromadzenia danych biometrycznych (w tym cyfrowego zdjęcia i odcisków palców) w ramach rozpatrywania wniosków wizowych.

W międzyczasie Czarnogóra musi wprowadzić ukierunkowane środki bezpieczeństwa, takie jak wzmocnione kontrole przesiewowe przyjeżdżających osób zwolnionych z obowiązku wizowego, oraz udokumentować skuteczność takich środków w ograniczaniu ryzyka migracji nieuregulowanej lub zagrożeń dla bezpieczeństwa UE.

- b) *Infrastruktura służąca składaniu wniosków wizowych:* w ramach przygotowań do przejścia na zmienioną politykę wizową Czarnogóra powinna zwiększyć zdolności w zakresie wydawania wiz poprzez cyfryzację poszczególnych etapów procesu wydawania wiz, aby umożliwić obywatelom państw obecnie zwolnionych z obowiązku wizowego ubieganie się o wizę po zniesieniu zwolnienia. Ułatwi to obsługę administracyjną i przyczyni się do dostosowania polityki.
- c) *Działania następcze w związku z programem obywatelstwa dla inwestorów:* Czarnogóra musi zagwarantować uchylenie podstawy prawnej programu oraz rozpatrzenie wszystkich wniosków oczekujących na rozpatrzenie w ramach obecnie zakończonego programu zgodnie z najwyższymi standardami bezpieczeństwa. **Ponadto przeglądowi należy poddać przypadki ewentualnego wcześniejszego przyznania obywatelstwa w ramach tego programu osobom objętym międzynarodowymi środkami ograniczającymi i w razie potrzeby należy cofnąć przyznane obywatelstwo.**

Macedonia Północna

Macedonia Północna nadal wykazuje zadowalający poziom współpracy w dziedzinie migracji, zarządzania granicami i bezpieczeństwa. Podjęto pewne działania w celu realizacji wcześniejszych zaleceń Komisji dotyczących nabywania obywatelstwa ze szczególnych względów ekonomicznych. Konieczne są dalsze starania w celu rozwiązania następujących kluczowych kwestii:

- a) *Dostosowanie polityki wizowej:* Macedonia Północna musi zakończyć dostosowywanie swojej polityki wizowej do unijnego wykazu państw trzecich objętych obowiązkiem wizowym. Macedonia Północna powinna również dostosować swoje procedury wizowe do norm Schengen, w szczególności poprzez wprowadzenie gromadzenia danych biometrycznych (w tym cyfrowego zdjęcia i odcisków palców) w ramach rozpatrywania wniosków wizowych.
- b) Macedonia Północna powinna przedstawić sprawozdanie na temat wdrażania i skuteczności dodatkowych środków kontroli przesiewowej stosowanych wobec obywateli Turcji przybywających do tego kraju, zwłaszcza w odniesieniu do ryzyka migracji nieuregulowanej lub zagrożeń dla bezpieczeństwa.

- c) *Przekroczenie okresu dozwolonego pobytu*: aby ograniczyć utrzymujące się zjawisko przekraczania okresu dozwolonego pobytu w strefie Schengen przez obywateli Macedonii Północnej, władze muszą realizować ukierunkowane inicjatywy, takie jak między innymi kampanie informacyjne na temat warunków ruchu bezwizowego i wzmocniona współpraca z państwami członkowskimi.
- d) Program obywatelstwa dla inwestorów: Macedonia Północna musi znieść program i uchylić jego podstawę prawną, przedstawić informacje na temat wniosków złożonych dotychczas na podstawie przepisu dotyczącego „szczególnych względów ekonomicznych” oraz zapewnić, aby wszystkie takie wnioski zostały poddane rygorystycznej weryfikacji.

Serbia

Serbia podjęła działania w celu wypełnienia poprzednich zaleceń Komisji. Konieczne są jednak dalsze postępy w kilku kluczowych obszarach, zwłaszcza w odniesieniu do migracji, polityki wizowej i nabywania obywatelstwa. Należy zająć się następującymi kwestiami:

- a) *Dostosowanie polityki wizowej*: Serbia musi w większym stopniu dostosować swoją politykę wizową do unijnego wykazu państw trzecich objętych obowiązkiem wizowym, ze szczególnym uwzględnieniem państw, których obywatele stwarzają zwiększone ryzyko migracji nieuregulowanej lub zagrożenie dla bezpieczeństwa UE. Serbia powinna również dostosować swoje procedury wizowe do norm Schengen, w szczególności poprzez wprowadzenie gromadzenia danych biometrycznych (w tym cyfrowego zdjęcia i odcisków palców) w ramach rozpatrywania wniosków wizowych. Do czasu osiągnięcia pełnej zgodności Serbia powinna nadal wzmacniać środki kontroli przesiewowej stosowane wobec obywateli państw trzecich zwolnionych z obowiązku wizowego, zwłaszcza pochodzących z państw wysokiego ryzyka.
- b) *Procedury wydawania wiz*: Serbia musi usprawnić kontrolę przesiewową wniosków wizowych składanych przez obywateli państw, co do których uznaje się, że stwarzają ryzyko migracji nieuregulowanej lub zagrożenie dla bezpieczeństwa. Jednocześnie należy zaostrzyć przepisy regulujące wydawanie wiz takim obywatelom, aby zapewnić większą kontrolę i spójność ze standardami UE.
- c) *Realizacja zobowiązań w zakresie readmisji*: Serbia musi w pełni wdrożyć klauzulę dotyczącą obywateli państw trzecich zawartą w umowie o readmisji między UE a Serbią, w szczególności w przypadkach wyraźnie udokumentowanego tranzytu obywateli państw trzecich przez terytorium Serbii.
- d) *Praktyki w zakresie przyznawania obywatelstwa*: Serbia musi powstrzymać się od przyznawania obywatelstwa w ramach przyspieszonych lub uproszczonych procedur obywatelom państw stwarzających zagrożenie dla UE w zakresie ryzyka migracji nieuregulowanej lub pod względem bezpieczeństwa. Ponadto wszyscy wnioskodawcy powinni podlegać odpowiedniej i dokładnej kontroli bezpieczeństwa, w tym w ramach zwykłej procedury naturalizacji.

Ukraina

Ogólnie rzecz biorąc, Ukraina nadal spełnia wymagania ram liberalizacji reżimu wizowego i podjęła działania w celu wypełnienia kilku poprzednich zaleceń Komisji. Niemniej jednak konieczne są dalsze wysiłki, w miarę możliwości, biorąc pod uwagę bieżące wyzwania związane z wojną, w szczególności w następujących obszarach:

- a) *Dostosowanie polityki wizowej*: Ukraina musi dostosować swoją politykę wizową do unijnego wykazu państw trzecich objętych obowiązkiem wizowym, ze szczególnym uwzględnieniem państw, których obywatele stwarzają ryzyko migracji nieuregulowanej lub zagrożenie dla bezpieczeństwa UE.
- b) *Bezpieczeństwo dokumentów*: zachęca się Ukrainę do wzmożenia wysiłków na rzecz rozwiązania problemu posługiwania się fałszywymi dokumentami, w tym m.in. paszportami.
- c) *Działania antykorupcyjne*: zachęca się Ukrainę do dalszego wzmocnienia ram antykorupcyjnych w drodze dalszych wiarygodnych i spójnych osiągnięć w zakresie dochodzeń, ścigania i wyroków skazujących w sprawach związanych z korupcją.

Ameryka Łacińska

Przeciwdziałanie przekraczaniu okresu dozwolonego pobytu i składaniu bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu: uznając wzmożone wysiłki zainteresowanych państw Ameryki Łacińskiej, należy stwierdzić, że powinny one podjąć dalsze środki w celu ograniczenia liczby przypadków przekroczenia dozwolonego okresu pobytu oraz bezzasadnych wniosków o udzielenie azylu składanych przez ich obywateli w UE. Środki te, wprowadzane już przez niektóre państwa, w miarę możliwości powinny obejmować odprawy graniczne przy wyjeździe, kampanie mające na celu informowanie obywateli o ich prawach i obowiązkach wynikających z systemu bezwizowego z UE, a także inne działania, które mogą zostać uzgodnione z UE lub dwustronnie z państwami członkowskimi UE.

Państwa wschodniokaraibskie realizujące programy obywatelstwa dla inwestorów

Prowadzenie programów obywatelstwa dla inwestorów przez państwa, które są zwolnione z obowiązku wizowego w UE, stanowi poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa. Funkcjonowanie programu, w ramach którego obywatelstwo przyznaje się w zamian za wcześniej określone płatności lub inwestycje, przy czym dana osoba nie ma rzeczywistego związku z tym państwem trzecim, może stanowić podstawę zawieszenia ruchu bezwizowego w ramach zmienionego mechanizmu zawieszającego zwolnienie z obowiązku wizowego. Do czasu zakończenia tych programów państwa wschodniokaraibskie, których to dotyczy, powinny zastosować wszelkie niezbędne środki w celu odpowiedniej weryfikacji wnioskodawców pod kątem bezpieczeństwa.